

Studiereise til Brussel og London

Informasjonspakke – Energi- og miljøkomiteen

utarbeidet av Stortingsbiblioteket

Innhold:

1. Relevante EU/EØS-saker

Oversiktsartikler:

- Høringen av EU-kommissærer
- Europaparlamentets vurdering av viktige saker første halvår
- Saker i Europaparlamentets komiter for miljø og energi
- Miljøvernministtermøte 15.-17. januar 2010 (oppfølging av København-konferansen)
- Saker fra regjeringens arbeidsprogram for EØS-saker

Artikler om et utvalg tema:

- CCS: Agreement on funding for clean energy projects, European Voice 4.2.10
- GMO: EU weighs proposals to break GMO deadlock, Euractiv.com, 5.2.10
- Forsyningssikkerhet: Gazprom's Nord Stream and South Stream gas pipelines are go, but are they needed? Financial Times, 9.2.10

2. Lisboatraktaten

- 10 things about the Lisbon treaty you should know
- Lisboatraktaten og konsekvenser for energi- og miljøpolitikken

15.2.2010

Jeannette Berseth, Stortingsbiblioteket

SUMMARY OF THE HEARING OF GÜNTHER OETTINGER - ENERGY

Institutions - 14-01-2010 - 13:10

Hearings

Security of energy supply, energy efficiency, the role of nuclear power, energy poverty and his own suitability for the post were among matters raised by Members of the EP Industry and Environment Committee at the hearing of Günther Oettinger, Commissioner-designate for Energy.

"Over the next five years I want to contribute, with you, towards a Europeanisation of our energy policy", said Mr Oettinger. "We need a comprehensive paradigm shift in energy policy", added the candidate Commissioner, who saw the "decarbonisation of the energy supplies" of the EU and greater energy security as priorities for his term of office.

Renewable energy and nuclear energy

The share of nuclear and renewable energies in the EU's energy supply was a point raised by several MEPs. Alejo Vidal-Quadras (EPP, ES) asked whether Mr Oettinger was prepared to set "an integrated target for all low-emission forms of energy" (including nuclear energy), since the target of 20 per cent renewable energy by 2020 was not enough to cut emissions. Giles Chichester (ECR, UK) wanted to know if Mr Oettinger believed renewable energy could achieve the same share of European electricity production as nuclear energy.

In the long term, said the Commissioner-designate, a figure of over 20 per cent for renewable energy would be needed. He added that in the coming years we must start to talk about the decade after the present one. He also believed that the Desertec wind and solar energy project in north Africa must not become an "exploitation of Africa" but "the start of a new partnership, a win-win situation".

As for nuclear energy, he had "respect for national decision-making powers". "There are countries that see nuclear power as a long-term option, not just a stopgap technology. I have to accept that", he said. However, "I see myself as a moderator, not an ambassador for nuclear power", was Mr Oettinger's reply to a question by Anni Podimata (S&D, GR). The EU's role, he believed, lay in the areas of nuclear safety, atomic energy research and the disposal of radioactive waste.

Energy efficiency

To questions by Lena Ek (ALDE, SE), Vladimir Urutchev (EPP, BG) and Jorgo Chatzimarkakis (ALDE, DE) on achieving the energy efficiency target of 20% by 2020, Mr Oettinger replied that "guidelines that give long-term planning security are not a disadvantage for industry but an advantage in future markets" and that he was prepared "to intervene strongly" in the areas of electricity generation, industrial production and buildings.

Energy supply and security

What measures was Mr Oettinger planning to improve energy security and solidarity, asked Lena Kolarska-Bobińska (EPP, PL), Arturs Krišjānis Kariņš (EPP, LV) and Niki Tzavela (EFD, GR).

"Our goal must be to bring the raw material, under fair conditions and with planning security, into the European market and then to make it available to every national market and industrial purchaser, but on the same terms", answered the Commissioner-designate. It was important "to learn lessons" from the Nord Stream project, he said. He argued against seeking "insular solutions" through bilateral agreements. The Baltic states must be fully integrated into the European electricity and gas network, he went on, adding that the development of the Southern Gas Corridor provided an opportunity to open up new sources of gas in Azerbaijan.

Marisa Matias (GUE/NGL, PT) believed the EU still had a lot of catching up to do in the area of biomass production as part of the diversification of energy sources. Mr Oettinger saw this as "another opportunity for farmers" but said the issue must be taken forward in a "sensitive and differentiated" way. He would be submitting a report on land use change.

Energy poverty

Energy use must not be socially divisive was Mr Oettinger's reply to a question by Kathleen Van Brempt (S&D, BE) on the question of energy poverty. To another question, by Zoltán Balczó (NA, HU), he replied that EU policy sought to ensure that energy price rises remained "moderate and affordable". A code might be devised, under which energy would not be immediately switched off if someone had not paid their bill for two weeks.

The right person for the job?

Germany's federal finance ministry had found that Baden-Württemberg had not fully implemented the EU money laundering directive, said Norbert Glante (S&D, DE). In the light of this, he asked the candidate Commissioner, who is the former Minister President of that German region, how he thought he could enforce EU policy. The EU directive had only been transposed at national level in August 2008 and only one other *Land* had so far done as much as Baden-Württemberg, replied Mr Oettinger.

"It is an open secret that you have close ties to the CEOs of E.ON and RWE", said Claude Turmes (Greens/EFA, LU), in an allusion to the implementation of EU single market law such as the third energy market package on the unbundling of energy companies. Marita Ulvskog (S&D, SE) also expressed concern that Mr Oettinger was too close to "certain private interests".

Mr Oettinger replied that he had no shares in energy companies EWF, EnBW, E.ON, RWE or Vattenfall. "I am the Commissioner proposed by Germany but I have European obligations", he added.

14/01/2010

In the chair: Herbert REUL (EPP, DE)

SUMMARY OF HEARING OF JANEZ POTOČNIK – ENVIRONMENT

Institutions - 13-01-2010 - 17:14

Hearings

Resource efficiency, biodiversity and an effective implementation and enforcement of existing environmental legislation are the main issues for Janez Potočnik, Commissioner-designate for Environment, he told MEPs during his hearing. He said that a holistic approach is particularly necessary for the environment since many issues overlap with other responsibilities and interests.

Members of the committee on the environment, public health and food safety questioned Mr Potočnik on issues such as the EU water policy, the implementation of REACH, nanotechnologies, the soil-directive, simplification of environmental legislation, targets for resource-efficiency and Natura 2000.

Put environmental questions higher on the political agenda

Questioned by Linda McAvan (S&D, UK) on what legacy he wanted after 5 years, Potočnik said he wanted the environment to be "higher on the political agenda" and to ensure "the economy goes hand in hand with the environment". Asked what he would answer to those wanting to put jobs first, he said "by investing in environment we are putting the jobs first". He said predictable and long term positions were needed if business was to accept them. Answering Sabine Wils's (GUE/NGL, DE) question he said the holistic approach he intended would in some cases mean a market based approach; in other cases regulations.

Paul Nuttall (EFD, UK) argued that it was not proven that global warming is man made. The Commissioner-designate answered that even if this were the case – and this was not his opinion – the policies envisaged should be the same and that he "hopes that we are politically responsible enough to act early enough and not make the same mistake as regarding the financial crisis".

Implementation and enforcement of legislation

He agreed with Anja Weisgerber (EPP, DE), that differing implementation of directives in different countries means there is not always a level playing field. He added that the better information should be made available on this issue, aiming to ensure a level playing field for all, but taking account of regional differences, if necessary.

Asked by Chris Davies (ALDE, UK) and several other MEPs how he would enforce implementation of environmental legislation by Member States, he answered, that "what has been adopted, needs to be fully implemented". His legal role would be to enforce adopted legislation; on the other hand he would help Member States to exchange good practices.

Answering Julie Girling (ECR, UK) he said that implementation of existing legislation would be high on his agenda but that he did not plan a moratorium on new rules in cases where full implementation is not achieved.

Simplification and impact assessment are needed

Answering Holger Krahmer (ALDE, DE) on a possible reduction of bureaucracy and regulation he said that "un-implementable and costly legislation would be in no one's interest", but that on the other hand everything for sustainability needed to be done. He said there would not be any new legislation without an impact assessment but "in the impact assessment the voice of the environment should be very strong".

Probably during the second half of his mandate he would, he said, focus more on smarter regulation and simplification of existing legislation with the idea of it being implementable and as simple as possible without lowering standards.

Resource efficiency - targets could be considered

Questioned by Satu Hassi (Greens/EFA, FI) on probable targets on resource efficiency, he answered that "the concept of resource efficiency will be central to my approach", but "whenever we discuss setting targets we need a careful approach". The ultimate concern would be to reduce the environmental impact, and he would consider setting targets, but the question would be first and foremost how to set targets.

Answering Justas Vincas Paleckis (S&D, LT) question, he said the goal should not be less waste but no waste while producing and using products.

Biodiversity/Natura 2000 - no change of legislation, but better implementation

Mr Potočník agreed with Gerben-Jan Gebrandy (ALDE, NL) that the 2010 target on biodiversity is a failure and promised to present at the end of 2010 a new biodiversity action plan. Within this plan, economic aspects should be taken into account.

On a question by Ester de Lange (EPP, NL) on the future of the Natura 2000 legislation, he said that he had no intention of changing existing legislation. It would be more important to implement it, to fill the gaps, such as on the soil directive, to increase knowledge and to adapt a holistic approach, also taking account of the Common Agriculture Policy, the Common Fisheries Policy and the Structural Funds.

REACH and nanotechnology

Asked by Carl Schlyter (Greens/EFA, SV) on the implementation of the REACH chemicals legislation, he said that the implementation would not mean re-negotiation. He had plans to visit the chemicals agency in Helsinki together with Antonio Tajani, Commissioner-designate for industry and entrepreneurship, to give a clear sign that "we want to implement what has been agreed".

Answering Asa Westlund (S&D, SV) on nanotechnologies, he said that REACH would not be enough in this regard and that we should be very careful; the first objective should be safety.

Soil directive is of EU interest

Ms Weisgerber and Vittorio Prodi (ALDE, IT) asked about the soil directive, he said that he "would not like to see subsidiarity as an excuse for inaction" and that the soil directive would be an issue of EU interest.

Water policy

Asked by Richard Seeber (EPP, AT) about EU water policy he said that he did not intend any major renewal of the existing legislation, since it first needed to be implemented. Much legislation existed other than the water framework directive - not everything needed to be settled via that route. The question should be dealt with together with colleagues of other Commission departments, he said.

13/01/2010

In the chair : Jo LEINEN (S&D, DE)

Europaparlamentets vurdering av viktige saker første halvår

Sakene nedenfor er hentet fra et notat som presenterer mulig prioriteringer fra det spanske formannskapet og hvilke saker Europaparlamentet ser som sentrale. Notatet er skrevet av Legislative Coordination Unit i Europaparlamente i desember 2009.
(http://www.stortinget.no/Global/pdf/eu/saker_2010.pdf)

- Energy, climate change, sustainable use of natural resources

On the basis of the results of the UN Climate Conference in Copenhagen (7-18 December) aimed at reaching a **post-Kyoto agreement** on global emissions reductions, the trio of presidencies hope to steer the adoption of a **new Energy Action Plan** (2010-2012) pursuing three objectives: efficiency, security and diversification of supply. The Spanish Presidency should also encourage further progress of the **internal energy market**.

The Spanish Presidency aims at paving the way for the reinforcement of the **Common Agricultural Policy** (CAP) and the revision of the **Common Fisheries Policy** (CFP). Spain would also promote initiatives aiming at protecting **biodiversity** and ensuring a sustainable use of **water**. The consolidation and development of **ultraperipheral regions** will also be a priority.

- **Security of Gas Supply** (Parliament first reading is expected in March/April 2010); a number of initiatives are expected from the new Commission in the field of energy, such as a new Energy Action Plan, the follow-up to Copenhagen Summit and proposals concerning nuclear energy.

- **Electronic Waste package** (WEEE/RoHS) (the main issue of this revision is the appropriate scope of both legal instruments ; 1st reading scheduled during the May session ; Spanish Presidency would aim for political agreement at the Environment Council of June)

- **Biocidal products** (main issues are the definition of low-risk products, exclusion criteria, incentives for research and development, scope of comitology measures ; a policy debate is expected at the Environment Council in December)

Saker i Europaparlamentets komite for miljø, folkehelse og matevaresikkerhet (ENVI)

(budsjettsaker og saker knyttet til folkehelse og matsikkerhet er ikke tatt med).

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/openWorksCom.do?language=DA&body=ENVI>

<u>INI/2010/2016</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Garanti for uafhængige konsekvensanalyser	
<u>INI/2010/2010</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Udvikling af jobpotentialet i en ny, bæredygtig økonomi	
<u>INI/2009/2230</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
Anna Rosbach [EFD] rådgivende udvalg EU-strategien for Østersøområdet og makroregioners rolle i den fremtidige samhørighedspolitik	
<u>INI/2009/2228</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Udnyttelse af informations- og kommunikationsteknologien til at lette overgangen til en energieffektiv, kulstoffattig økonomi	
<u>INI/2009/2227</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Innovationspolitik i en verden under forandring	
<u>INI/2009/2219</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Menneskerettigheder, sociale og miljømæssige standarder i internationale handelsaftaler	
<u>COD/2009/0173</u>	<i>***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)</i>
Martin Callanan [ECR] korresponderende udvalg Præstationsnormer for nye lette erhvervskøretøjers emissioner	
<u>COD/2009/0169</u>	<i>***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)</i>
Anna Rosbach [EFD] rådgivende udvalg Fælles forsknings- og udviklingsprogram for Østersøen (BONUS-169)	
<u>CNS/2009/0172</u>	<i>* Høringsprocedure</i>
Antonyia Parvanova [ALDE] rådgivende udvalg Fællesskabets finansielle bistand med hensyn til nedlukning af blok 1-4 i Kozloduy-kernekræftværket i Bulgarien "Kozloduy-programmet"	
<u>INI/2009/2173</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Beretning om konkurrencepolitikken 2008	
<u>CNS/2009/0153</u>	<i>* Høringsprocedure</i>
rådgivende udvalg Brug af fremmede og lokalt fraværende arter i akvakultur (ændring af forordning (EF) nr. 708/2007)	
<u>INI/2009/2157</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg EU's landbrug og klimaændringerne	
<u>INI/2009/2155</u>	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
rådgivende udvalg Forenkling af den fælles landbrugspolitik	

CNS/2009/0129

* Høringsprocedure

rådgivende udvalg

Fiskeri i aftaleområdet for GFCM (Den Almindelige Kommission for Fiskeri i Middelhavet)

INI/2009/2107

Procedure for initiativbetænkninger

Kartika Tamara Liotard [GUE/NGL]

rådgivende udvalg

Fremdrift til strategien for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur

INI/2009/2105

Procedure for initiativbetænkninger

Pilar Ayuso [PPE]

rådgivende udvalg

Kvalitetspolitik for landbrugsprodukter: Hvilken strategi skal følges?

INI/2009/2096

Procedure for initiativbetænkninger

Jo Leinen [S-D]

rådgivende udvalg

En bæredygtig fremtid for transporten

INI/2009/2153

Procedure for initiativbetænkninger

José Manuel Fernandes [PPE]

korresponderende udvalg

Betænkning om Kommissionens grønbog om håndtering af bioaffald i EU

INI/2009/2152

Procedure for initiativbetænkninger

Vittorio Prodi [S-D]

korresponderende udvalg

Betænkning om Kommissionens hvidbog "Tilpasning til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag"

INI/2009/2151

Procedure for initiativbetænkninger

João Ferreira [GUE/NGL]

korresponderende udvalg

Betænkning om Kommissionens meddelelse "En fællesskabsstrategi til forebyggelse af naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer"

INI/2009/2108

Procedure for initiativbetænkninger

Esther de Lange [PPE]

korresponderende udvalg

Betænkning om gennemførelsen af EU's lovgivning om bevarelse af biodiversitet

CNS/2009/0120

* Høringsprocedure

Anna Rosbach [EFD]

korresponderende udvalg

Tillægsprotokol til overenskomsten om samarbejde om beskyttelse af det nordøstlige Atlanterhavs kyster og vande mod forurening

CNS/2009/0106

* Høringsprocedure

Mario Pirillo [S-D]

rådgivende udvalg

Investeringsprojekter i energiinfrastruktur i Det Europæiske Fællesskab

COD/2009/0108

***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)

Bogusław Sonik [PPE]

rådgivende udvalg

Naturgasforsyningssikkerhed

COD/2009/0076

***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)

Christa Kieß [PPE]

korresponderende udvalg, udvidet samarbejde

Markedsføring og anvendelse af biocidholdige produkter

COD/2009/0070

***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)

Vittorio Prodi [S-D]

rådgivende udvalg

EU-jordobservationsprogrammet (GMES) (2011-2013)

COD/2008/0241

***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)

Karl-Heinz Florenz [PPE]

korresponderende udvalg

Affald af elektrisk og elektronisk udstyr (WEEE)(omarbejdning)

COD/2008/0240

***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)

Jill Evans [Verts/ALE]

korresponderende udvalg

Begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (omarbejdning)

Saker i Europaparlamentets komite for industri, forskning og energi (ITRE)

(budsjettsaker og saker knyttet til forskning og (delvis) industri er ikke tatt med).

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/openWorksCom.do?language=DA&body=ITRE>

<u>NI/2010/2016</u> rådgivende udvalg Garanti for uafhængige konsekvensanalyser	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2228</u> Patrizia Toia [S-D] korresponderende udvalg Udnyttelse af informations- og kommunikationsteknologien til at lette overgangen til en energieffektiv, kulstoffattig økonomi	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2227</u> Hermann Winkler [PPE] korresponderende udvalg Innovationspolitik i en verden under forandring	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2214</u> rådgivende udvalg En bæredygtig EU-politik for Arktis	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>COD/2009/0173</u> rådgivende udvalg Præstationsnormer for nye lette erhvervskøretøjers emissioner	<i>***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)</i>
<u>COD/2009/0169</u> Lena Ek [ALDE] korresponderende udvalg Fælles forsknings- og udviklingsprogram for Østersøen (BONUS-169)	<i>***I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)</i>
<u>CNS/2009/0172</u> Rebecca Harms [Verts/ALE] korresponderende udvalg Fællesskabets finansielle bistand med hensyn til nedlukning af blok 1-4 i Kozloduy-kernekræftværket i Bulgarien "Kozloduy-programmet"	<i>* Høringsprocedure</i>
<u>INI/2009/2173</u> Reinhard Bütikofer [Verts/ALE] rådgivende udvalg Beretning om konkurrencepolitikken 2008	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2157</u> Francisco Sosa Wagner [NI] rådgivende udvalg EU's landbrug og klimaændringerne	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2153</u> Giles Chichester [ECR] rådgivende udvalg Betænkning om Kommissionens grønbog om håndtering af bioaffald i EU	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
<u>INI/2009/2152</u> Marisa Matias [GUE/NGL] rådgivende udvalg Betænkning om Kommissionens hvidbog "Tilpasning til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag"	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>
	<i>Procedure for initiativbetænkninger</i>

INI/2009/2096

Antonio Cancian [PPE]

rådgivende udvalg

En bæredygtig fremtid for transporten

CNS/2009/0106

Adina-Ioana Vălean [ALDE]

korresponderende udvalg

Investeringsprojekter i energiinfrastruktur i Det Europæiske Fællesskab

** Høringsprocedure*

COD/2009/0108

Alejo Vidal-Quadras [PPE]

korresponderende udvalg

Naturgasforsyningssikkerhed

****I Almindelig lovgivningsprocedure (førstebehandling)*

CNS/2003/0324

rådgivende udvalg

EF-patent: Oprettelse af EF-Patentretten og appel til Retten i Første Instans

** Høringsprocedure*

NS/2003/0326

rådgivende udvalg

Tvister om EF-patenter

** Høringsprocedure*

Miljøvernministermøte 15.-17. januar 2010 - oppfølging av København-konferansen. Rapport fra miljøråd Henrik H. Eriksen i EU-delegasjonen

<http://norwayportal.mfa.no/no/Norge--delegasjonen-til-EU/Aktuelt/Rapporter/Uformelt-miljovernministermote-viste-okende-stotte-for-et-30-mal/>

MILJØVERNMINISTERMØTE VISTE ØKENDE STØTTE FOR 30%-MÅL

20.01.2010 // EU vil melde inn sine avklarte reduksjonsmål under København-avtalen i februar, men flere EU-land ønsker at EU går foran med et godt eksempel ved å øke sitt klimamål til 30 prosent uten betingelser før COP-16 i Mexico. Det kom frem på det uformelle miljøvernministermøtet i Sevilla forrige uke. Også Norge var representert på møtet.

Det uformelle miljøvernministermøtet under det spanske formannskapet ble holdt i Sevilla 15.-17. januar, med oppfølging av klimakonferansen i København som hovedtema. Møtet etterfulgte det uformelle energiministermøtet. EU-delegasjonens miljøråd Henrik Eriksen rapporterer.

Oppfølging av København-møtet ble diskutert i to bolker; først en åpen sesjon der rollen for det sivile samfunn ble vektlagt og der EFTA-land, søker- og kandidatland, samt talsmenn for miljø- fagforenings og næringslivsorganisasjoner deltok. På lørdag ettermiddag var det så en intern strategisk diskusjon for EUs ministre. Det var også en åpen sesjon med fokus på internasjonal miljøstyring og kvikksølv. Møtet ble ledet av den spanske statssekretæren Teres Ribera på en dyktig måte, etter at den spanske miljøvernministeren Elena Espinosa måtte melde avbud. De fleste land deltok på ministernivå, deriblant de største landene. Norge deltok med miljøråden på de åpne delene av møtet.

Oppfølging av København-konferansen

I den åpne sesjonen var det innledninger fra miljøorganisasjonen European Environmental Bureau (EEB), fagforeningssiden (Den europeiske faglige samorganisasjon (ETUC) og Den spanske energiklubb hadde alle et budskap om at EU burde søke mot en overgang til en grønn økonomi uavhengig av hva andre land gjør. Selv om de varierte i ambisjonsnivået, var alle tre klare på at EUs strategi med å legge betingelser overfor andre land på å gå til et mål om 30 prosent utslippsreduksjoner i 2020 fra 1990 var feil. EU ville miste sin ”first mover advantage” om man ventet på at andre deler av verden tar igjen EU. Miljøorganisasjonen EEB mente at EU unilateralt burde gå til et 40 prosent reduksjonsmål, og vektla viktigheten av at hurtigfinansieringen av klimatiltak i utviklingsland realiseres. Jo Leinen, leder i Parlamentets miljøkomité, viste til at Parlamentets diskusjoner, blant annet i høringen av ny klimakommissær Connie Hedegaard, viser et ønske om at EU nå skal gå til et 30 prosent-reduksjonsmål.

I ministrenes diskusjon tok mange land opp det fenomen at ikke bare miljøorganisasjonene, men også industri- og fagforeningenes gir en så klar støtte til en overgang mot en grønn økonomi. Det var mange land som pekte på at dette trakk i retning av at det er et godt politisk grunnlag for at EU går foran og øker tiltakene i EU for å fremme en slik overgang. Økte tiltak innen energieffektivisering og transport ble trukket frem.

Det var enighet om at mulighetene som nå finnes for raske internasjonale tiltak bør utnyttes, for eksempel på skog (REDD+), tilpasninger og teknologiutvikling med umiddelbar støtte til utviklingsland gjennom hurtigfinansiering.

Flere land berørte i denne diskusjonen EUs videre strategi for de fortsatte klimaforhandlingene. Det var en utbredt oppfatning at EUs strategi om å bruke muligheten for 30 prosent-mål som brekkstang hadde feilet, og flere tok til orde for en strategi der EU går foran med et godt eksempel ved å øke EUs klimamål til 30 prosent unilateralt. Andre var skeptiske, og mente at EU uansett ikke kunne gjøre dette i tide for 1. februar. De mente blant annet at det er nødvendig med en dypere analyse fra Kommisjonens side for å få et klarere bilde av konsekvensene av å gå til et 30 prosent-reduksjonsmål.

Fra EFTA-siden var Sveits' minister Moritz Leuenberger til stede, og han pekte på viktigheten av man søker koalisjoner med Afrika eller andre grupper av utviklingsland.

I oppsummeringen sa fagforeningssiden: *"USA og Kina har gjennom København-avtalen forsøkt å kjøpe seg tid til å ta igjen Europa – det ville være feil av oss å gi det til dem"*.

Teresa Ribera berømmet organisasjonene for klare og tydelige input. I sin oppsummering pekte hun på at sesjonen hadde gitt et klart signal om at EU burde og kunne styrke sin egen klimapolitikk og politikk for å fremme en grønn økonomi, og at dette også måtte inneholde en vurdering av ytterligere mål for utslippsreduksjoner.

Miljøstyring og teknisk samarbeid

Det var en egen sesjon på møtet som diskuterte miljøstyring, forhandlingene om en ny kvikksølvkonvensjon samt behovet for et nytt miljøhandlingsprogram. FNs miljøprogram (UNEP) leder Achim Steiner og Peter Kind, direktør for Institute for Prospective Technological Studies innledet diskusjonen. Oppsummering:

- Man bør utnytte det momentum som ligger i København-møtet for å revurdere internasjonal styring på miljøområdet (IEG), og det kan ligge en god mulighet for å kunne oppnå et resultat frem mot FN-konferansen i Brasil i 2012 (Rio+20). Det var likevel ingen klar holdning i forhold til spørsmålet om en ny global miljøorganisasjon eller om man bør bygge på eksisterende strukturer.

- EU skal arbeide for at man ser på mulighetene for at flere stoffer skal kunne inkluderes i den nye kvikksølvkonvensjonen, men under forutsetning at dette kan gjøres slik at man unngår en negativ effekt på kvikksølvforhandlingene
- Det var en positiv holdning til at Kommisjonen forbereder et 7. miljøhandlingsprogram.

Vurdering

EU har ikke noe valg når de vil melde inn sine gjeldende mål under København-avtalen. De kan ikke forandre på dette uten en solid politisk forankring i Rådet, inklusive toppmøtet. Det uformelle miljøvernministtermøte viste likevel at det er økende støtte for at EU unilateralt øker sitt mål til 30 prosent. Det kan ventes diskusjon om dette spørsmålet på det formelle miljøvernministtermøtet i mars og/eller EUs toppmøter. Det vil i forkant av miljøvernministtermøtet 15. mars komme en mer grundig analyse fra den nye klimakommissær Connie Hedegaard som vil legge viktige føringer for EUs behandling av dette.

Saker fra regjeringens arbeidsprogram for EØS-saker

http://www.regjeringen.no/upload/UD/Vedlegg/eu/091023_ArbeidsprogramforEOS-saker2009-2010.pdf

Regjeringen la fram et arbeidsprogram for EØS-saker i oktober 2009. Nedenfor er sakene som prioriteres innenfor miljø- og energiområdet:

De fleste av sakene er allerede vedtatt i EU-systemet.

Klimapolitikk

EUs klima- og energipakke ble formelt og endelig vedtatt våren 2009. EUs overordnede mål er å redusere klimagassutslippene med 20 % innen 2020 i forhold til 1990-nivå, eller 30 % hvis andre store utslippsland forplikter seg tilsvarende i en global avtale. Med klima- og energipakken bekrefter EU sin rolle som en troverdig pådriver i de globale klimaforhandlingene.

Norge vil prioritere arbeidet med å få til enighet om en ambisiøs global klimaavtale bl.a. gjennom å være en aktiv støttespiller for EU, samt jobbe for EUs støtte til bl.a. det norske finansieringsforslaget. Norge, ved Miljøverndepartementet, vil i oppfølgingen av klima- og energipakken prioritere det reviderte kvotedirektivet, direktiv om geologisk lagring av CO₂, samt biodrivstoff og bærekraft i fornybardirektivet.

Det reviderte kvotedirektivet gjelder tredje fase av EUs kvotesystem (2013-2020) og regulerer klimagassutslipp fra en rekke kvotepliktige sektorer. Hovedelementene i det reviderte kvotedirektivet er som følger:

- Systemets omfang utvides og vil fra 2013 omfatte CO₂-utslipp fra energianlegg over 20 MW (dvs. offshore, kraftverk, bedriftsinterne energianlegg, faking), raffinerier, jern/stål, sement, kalk, treforedling, luftfart, kjemisk industri, aluminium, ferrolegeringer, anlegg for CO₂-håndtering, N₂O-utslipp fra mineralgjødsel og PFK-utslipp fra aluminium.
- Samlet kvotemengde skal gradvis og lineært nedtrappes. I 2020 skal kvotemengden være 21 % lavere enn 2005-utslippene til de kvotepliktige virksomhetene.
- Til forskjell fra tidligere faser hvor kvoter ble tildelt på grunnlag av nasjonale tildelingsplaner, vil kvotetildelingen nå harmoniseres på EU-nivå, med felles tildelingsregler for sammenlignbare virksomheter i alle medlemsstater. Det skal som hovedregel ikke tildeles kvoter vederlagsfritt til elektrisitetsproduksjon og anlegg for karbonfangst og -lagring. Andre sektorer skal i utgangspunktet få tildelt 80 % vederlagsfritt i 2013, jevnt synkende til 30 % vederlagsfritt i 2020. Bransjer med stor risiko for karbonlekkasje skal få tildelt 100 % av den bransjespesifikke standarden (benchmark) vederlagsfritt. I tillegg har medlemsstatene anledning til å gi disse utvalgte sektorene kompensasjon for økte strømpriser som skyldes etableringen av kvotesystemet. Det settes av en generell kvotereserve tilsvarende 5 % av samlet kvotemengde forbeholdt nye virksomheter og vesentlige utvidelser. Den delen av samlet kvotemengde som ikke tildeles vederlagsfritt, skal selges i markedet. Medlemsstatene avgjør selv bruken av salgsinntektene, men det oppfordres til at minst 50 % brukes til klimarelaterte formål.
- Bruken av kvoter fra Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) og Felles gjennomføring (JI) skal harmoniseres på EU-nivå. Bruken av slike kvoter begrenses vesentlig for å sikre at det iverksettes utslippsreduserende tiltak innenfor EU.
- Europakommisjonen vil arbeide for sammenkobling av EU-systemet og andre kvotesystemer som har et samlet utslippstak.

Norge vil spille inn og delta i arbeidet med 1) utarbeiding av referansenormer for tildeling av

vederlagsfrie kvoter 2) fastlegging av sektorer som skal regnes som utsatte for karbonlekkasje 3) utvikling av system for auksjonering av kvoter 4) utvikling av tildelingsregler for finansiering av CCS-pilotprosjekter. Tidsplanen for de ulike prosessene varierer, men både referansenormer, karbonlekkasjesektorer og opplegg for auksjonering skal etter planen være konkludert i løpet av 2010.

Målet med bærekraftssystemet for biodrivstoff i direktivet for fornybar energi er å hindre negative miljø- og samfunnskonsekvenser ved økt satsing på biodrivstoff. Dette forutsetter at det etableres et robust system med bærekraftskriterier og rapporteringskrav for biodrivstoff. Effektene av indirekte arealbruksendringer må også hensyntas. Hovedelementene knyttet til biodrivstoff er som følger: Økt bruk av biodrivstoff er knyttet både til direktivets generelle mål om økt fornybarandel og til det spesifikke delmålet for transport (10% fornybarandel innen 2020). Kun biodrivstoff som tilfredsstiller spesifikke bærekraftskriterier får telle med til direktivets mål, til nasjonale omsetningskrav o.l. eller til nasjonale støtteordninger. Akseptkriteriene dreier seg om netto klimaeffekt av biodrivstoffene og til uttak fra områder med stor biodiversitet eller med høy karbonbinding. I tillegg er det fastsatt omfattende rapporteringskrav om andre miljø- og samfunnsmessige forhold, både fra økonomiske aktører, fra medlemslandene og fra EU-kommisjonen selv. Noen typer energi til transport fremmes spesielt gjennom ulike innretninger i direktivet: biodrivstoff fra "alternative" råvarer; drivstoff basert på uttak fra utbedret, tidligere forringet land (*restored degraded land*); og fornybar elektrisitet til veitransport. Mye av detaljene og spesifisering av konkrete forhold, samt videreutvikling, vil tas gjennom komitologi. Bl.a. vurdering av og eventuell inkludering av spesifikke akseptkriterier for jord, vann og luft; metodologi for å håndtere hydrogen og elektrisitet til transport; og godkjenning av bilaterale/multilaterale avtaler som skal være å anse som tilfredsstillende oppfyllelse av bærekraftskriterier eller rapporteringskrav. Metodologi og innretning for å eksplisitt inkludere effekter av indirekte arealbruksendringer tas ikke gjennom komitologi, men skal håndteres gjennom en forordning.

Hovedelementene i direktiv om geologisk lagring av CO₂ er som følger: Formålet er å sikre at lagringen gjennomføres på en miljømessig sikker måte, bl.a. gjennom kriterier for og krav til bl.a. valg av lagringssteder for CO₂, sammensetningen av CO₂-strømmen, overvåking av lagringsstedene og plan for korrigerende tiltak dersom overvåkingen skulle avsløre lekkasje. Disse kravene skal inngå i en tillatelse for lagring av CO₂. På disse punktene bygger direktivet på regelverk som er etablert under internasjonale havmiljøkonvensjoner (OSPAR-konvensjonen for det nord-østlige Atlanterhav og London-protokollen om dumping til havs), hvor Norge har vært en pådriver for å få på plass dette regelverket. I tillegg inneholder direktivet blant annet krav om utstedelse av tillatelse til leting etter egnede lagringssteder, etablering av finansiell sikkerhet, rapportering til Europakommisjonen, samt regler for avslutning av lagringsstedet og overføring av ansvaret for dette til staten. Utkast til lagringstillatelse skal oversendes Kommisjonen, som kan gi en ikke-bindende uttalelse innen fire måneder. Direktivet regulerer ikke direkte fangst eller transport av CO₂ da dette forutsettes dekket av annet EU-regelverk. Det samme gjelder spørsmål om CO₂-fangst og lagring og forholdet til kvotedirektivet/kvotehandling, statsstøtteregelverket m.v. Direktivet er hjemlet i artikkel 175 (miljø). Kommisjonen har merket direktivet som EØS-relevant.

EUs utvikling av sine internasjonale klimaposisjoner er av vesentlig betydning for de globale forhandlingene, og vil følges opp ekstra nøye i 2009, frem mot klimakonferansen i København. Norge vil bl.a. aktivt jobbe for EUs støtte til det norske finansieringsforslaget om internasjonalt å auksjonere en viss andel av kvotene i et fremtidig globalt kvotesystem og

bruke inntektene til klimatilpasning, avskoging og skogforringelse (REDD) samt kapasitetsbygging i utviklingsland.

Betydning for Norge/Norsk holdning:

Hovedtyngden av klima- og energipakken anses EØS-relevant og vil bli innlemmet i EØS-avtalen. Den vil derved danne en ramme for utforming og gjennomføring av viktige deler av norsk klimapolitikk.

Norsk holdning til revidert kvotedirektiv er som følger: Norge vurderer det som positivt å utvide kvotedirektivets virkeområde, herunder direktivet om å inkludere luftfartssektoren i kvotesystemet fra 2012. Det er også positivt at EU inkluderer anlegg for CO₂-håndtering i kvotesystemet. Dette vil føre til at virksomheter som installerer CO₂-håndtering, ikke trenger å levere kvoter for den delen av CO₂-utslippene som er forsvarlig lagret. Kvotesystemet vil på denne måten bidra til å gjøre det mer lønnsomt å investere i CO₂-håndtering.

Norge deler Kommisjonens syn på at det er viktig med et stramt kvotemarked. Kommisjonens innsats for å koble EUs kvotesystem sammen med lignende systemer i andre deler av verden, for eksempel kvotesystemene som er under utvikling i New Zealand, Australia, Japan og USA er viktig. Et kvotesystem som omfatter flere land vil være et mer effektivt virkemiddel for å redusere utslippene på en kostnadseffektiv måte.

Norsk holdning til bærekraftssystem for biodrivstoff er som følger: Norge støtter etablering av bærekraftskriterier og rapporteringskrav for biodrivstoff og et internasjonalt system for bærekraftig biodrivstoff. Netto klimaeffekt i et livsløpsperspektiv må være hovedfokus, samtidig som man unngår andre negative miljø- eller samfunnsmessige virkninger. Norge ønsker at bærekraftssystemet for biodrivstoff også tillater videre differensiering gjennom nasjonale virkemidler også blant de biodrivstoffene som oppfyller akseptkriteriene. Slik at man kan fremme de beste typene biodrivstoff og forhindre produksjon og bruk av biodrivstoff med negative miljø- eller andre samfunnsmessige konsekvenser. Effekter av indirekte arealbruksendringer må tas med. Siden mye av detaljer og videreutvikling skal tas gjennom komitologi, så ønsker Norge å delta i disse prosessene.

Foreløpig norsk holdning til direktiv om geologisk lagring av CO₂ er som følger:

Norge mener at det er viktig å få på plass et regelverk for geologisk lagring av CO₂ for å sikre høye og robuste miljøstandarder. Dette vil også bidra til å styrke tilliten til CO₂-håndtering som et viktig klimatiltak. Norge er tilfreds med at reglene i direktivet i stor grad bygger på tilsvarende regelverk utviklet under internasjonale havmiljøkonvensjoner.

Oppfølging overfor EU:

Under EUs arbeid med klima- og energipakken ble det utarbeidet foreløpige norske posisjoner som ble formidlet til EU-systemet. Det har også blitt gjennomført en rekke møter med Kommisjonen, Europaparlamentet og med sentrale medlemsland hvor norske posisjoner er formidlet og hvor Norge har uttrykt støtte til EUs klima- og energipakke.

Det reviderte kvotedirektivet legger opp til omfattende regelutvikling gjennom såkalt komitologi. Norge deltar i dag i de relevante arbeidsgruppene hvor norske synspunkter formidles til Kommisjonen.

Bærekraftssystemet for biodrivstoff er også gjenstand for videreutvikling gjennom komitologi. Vi jobber aktivt for å komme med i Kommisjonens komitologi-komité.

Norge vil videreføre det gode samarbeidet med EU i den videre oppfølgingen av direktivet om geologisk lagring av CO₂.

Når det gjelder de internasjonale klimaforhandlingene legges det opp til videre intensiv møtevirkosomhet overfor EUs institusjoner og sentrale medlemsland både på politisk nivå og på embetsnivå frem mot møtet i København i desember. Målsettingen er å være en aktiv støttespiller for EU i arbeidet med å få til enighet om en ambisiøs global klimaavtale, samt jobbe for EUs støtte til bl.a. det norske finansieringsforslaget.

Nytt omfattende europeisk kjemikalierregelverk – REACH

REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) er en parlaments- og rådsforordning som innfører plikt for næringslivet til å fremskaffe grunnleggende helse- og miljøinformasjon om kjemiske stoffer som markedsføres. Det etableres en godkjenningsordning for bruk av de farligste stoffene. Det er opprettet et eget EU-byrå for kjemikalier (ECHA) i Helsinki som er sentral i arbeidet med oppfølgingen av REACH.

REACH er det grunnleggende systemregelverket for kjemikalieforvaltning i EU/EØS. REACH vil øke beskyttelsen av helse og miljø, særlig ved at det vil skaffe til veie mye informasjon om helse- og miljøegenskapene til kjemiske stoffer og bidra til sikrere bruk av kjemikalier.

REACH trådte i kraft i EU 1. juni 2007. REACH ble innlemmet i EØS-avtalen 14. mars 2008 og godkjent av Stortinget 29. mai 2008. Norsk gjennomføringsforskrift ble fastsatt med virkning 30. mai 2008. Vi arbeider for en god gjennomføring av regelverket og at norske aktører skal bidra aktivt og konstruktivt i videreutviklingen av dette helt sentrale miljøregelverket i EU/EØS. Norge deltar i det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA), hvor vi er med både i styret, i ekspertkomiteene og i Forum (nettverk hvor de ansvarlige myndighetene for oppfølgingen av regelverket i hvert land deltar). Norge vil bidra til at det blir streng regulering av miljøgifter i REACH bl.a ved forslag og arbeid med stoffer i forbindelse med godkjenningsordningen.

Betydning for Norge/norsk holdning:

REACH er en av de viktigste rammene for å sikre norske miljøinteresser. Nasjonale reguleringer og løsninger kan ikke alene møte utfordringene fra helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Arbeidet med REACH skal øke beskyttelsen for helse- og miljøfarlige kjemikalier, og bidra til at nasjonale mål for utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier oppnås

Oppfølging overfor EU:

Norge har gjennom hele prosessen med utarbeidelsen av REACH vært aktiv og levert en rekke innspill og kommentarer og vil bidra aktivt og konstruktivt i arbeidet med videreutviklingen av REACH. Det var også viktig for å sikre Norge deltakelse i Det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) og i de ulike komiteene under ECHA der det skjer utvikling av regelverket. Norge deltar i ECHAs styre, i medlemsstatskomiteen, i alle ECHAs komiteer og i Forum. Den faglige basis for norsk påvirkning vil bl.a. ligge i vårt arbeid med forskning og overvåkning i Nordområdene.

Norge vil bidra til at:

a. det blir streng regulering av miljøgifter i REACH

Hovedinnsatsen vil rettes mot å etablere *regulering på europeisk nivå*, og REACH gir nasjonale myndigheter økt adgang til å foreslå reguleringer og restriksjoner på europeisk nivå. I St. meld. nr. 14 (2006-2007) *Sammen for et giftfritt miljø - forutsetninger for en tryggere fremtid* sa regjeringen at Norge til enhver tid skulle vurdere 5-15 stoffer med sikte på å fremme forslag om regulering på europeisk nivå. Det er særlig aktuelt at Norge søker å ta ansvar for å vurdere stoffer blant de rundt 30 miljøgiftene som Norge har prioritert nasjonalt, med sikte på at stoffene blir tilstrekkelig strengt regulert gjennom godkjenningsordningen i REACH eller gjennom mer generelle forbud og restriksjoner. Resultater fra kartlegging av miljøgifter i Nordområdene vil være en viktig norsk plattform for faglige norske innspill og forslag.

Nasjonal regulering av enkeltstoffer kan fortsatt være aktuelt. Det er ikke nødvendigvis en motsetning mellom nasjonale regler og EU-regelverk, siden nasjonale reguleringer, eller forslag om dette, har bidratt til at tilsvarende regler utvikles i EU. Det arbeides også med å videreutvikle REACH på flere områder, bl.a. når det gjelder å fange opp bruk av nanomaterialer.

b. det blir en god nasjonal gjennomføring av REACH-regelverket

REACH øker beskyttelsesnivået i Norge og det vil arbeides for at norske aktører bidrar til god gjennomføring av REACH. Statens forurensningstilsyn vil ha behov for å bruke betydelige ressurser for å sikre det nødvendige faglige grunnlaget for en aktiv norsk innsats, bl.a. gjennom deltakelse i det nye kjemikaliebyrå (ECHA).

c. REACH blir et sterkt globalt verktøy for strengere regulering av kjemikalier

REACH vil i realiteten sette en global standard som resten av verden forholder seg til og tilpasser seg til. Dette oppnås i liten grad gjennom nasjonale reguleringer. Norge vil derfor arbeide aktivt for å sikre at de ambisiøse reglene i REACH gjennomføres etter hensikten, at tilstrekkelige ressurser gis arbeidet og at REACH utvikles videre mot å sikre høyere beskyttelse av helse og miljø.

Genmodifiserte organismer (GMO) – EUs gjennomgang av regelverk og retningslinjer

Gjennom tilpasninger til EUs utsettingsdirektiv for GMO, har Norge opprettholdt et strengt regelverk som innebærer at Norge kan si nei til GMO som er godkjent i EU, dersom vi mener det er nødvendig av hensyn til genteknologilovens kriterier om miljø, helse, etikk, samfunnsnytte og bærekraft. GMO-området er fortsatt preget av stor politisk uenighet i EU mht risiko for skade på miljø og helse, samt vektlegging av sosioøkonomiske hensyn. Kommisjonen skal nå gjennomgå sine erfaringer.

Betydning for Norge/norsk holdning:

For Norge er det viktig gjennom faglig kompetanse og formidling av norske erfaringer å påvirke den pågående diskusjonen i EU med sikte på et strengere EU-regelverk for GMO, samt å opprettholde vår rett til et strengt nasjonalt regelverk.

Oppfølging overfor EU: I tråd med norsk politikk skal EU nå gjennomgå erfaringer med vurdering av sosioøkonomiske aspekter innen 1. januar 2010 og vurdere endringer i EUregelverket innen 1. juli 2010. I denne fasen er det spesielt viktig for Norge å søke å påvirke utviklingen av EUs regelverk, slik at dette inkluderer sosioøkonomiske aspekter i tråd med det norske regelverket. Det blir viktig for Norge å utarbeide gode innspill om våre erfaringer, utveksle erfaringer med andre land og delta i den debatten som vil pågå i forbindelse med gjennomgangen.

Strategi for bærekraftig utvikling

EUs strategi for bærekraftig utvikling ble vedtatt av EUs stats- og regjeringssjefer i juni 2001. Målsetningen var å bedre livskvaliteten for nåværende og kommende generasjoner ved å sørge for at økonomisk vekst, miljøkvalitet og sosial inkludering går hånd i hånd. En revidert EU-strategi for bærekraftig utvikling ble lagt frem i juni 2006.

Betydning for Norge:

Strategien er ikke en del av EØS-avtalen og er således ikke forpliktende for Norge. Den utgjør imidlertid en overordnet ramme for EUs miljøhandlingsprogram som er en del av EØS-avtalen.

Norsk holdning:

Regjeringen la fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling i Nasjonalbudsjettet 2008. I Norges strategi og oppfølging av denne, legger en til grunn mange av de samme politiske føringene som EU-landene. Norge har derfor interesse av en viss samordning av sin overordnede politikk for en bærekraftig utvikling med EU.

Oppfølging overfor EU:

Norge følger EUs arbeid med bærekraftig utvikling kontinuerlig.

Energimarkedspakken

Europakommisjonen la frem energimarkedspakken 19. September 2007. Pakken ble ferdig forhandlet under det tsjekkiske formannskapet våren 2009. Energimarkedspakken omfatter følgende fem rettsakter: Endringer i henholdsvis elektrisitets- og gassdirektivene fra 2003, en ny forordning om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom regulatorer (Agency for Cooperation between Energy Regulators – ACER), endringer i forordning 1228/2003 om betingelser for tilgang til nettverk for handel med elektrisitet over landegrensene, samt endringer i forordning 1775/2005 om betingelser for adgang til gass transmisjonsrør. De siste to forordninger legger også nye rammer på EU-nivå for samarbeid mellom de ansvarlige systemoperatører på el og gassområde gjennom ENTSO.

Bakgrunnen for endringene er Kommisjonens vurdering av manglende fremdrift i utviklingen av et åpent energimarked siden 2003. Disse vurderinger er nedfelt i Kommisjonens fremdriftsrapport/sektorundersøkelse av energimarkedene i 2006. De viktigste mangler som har vært avdekket, er for mye vertikal integrasjon innen energiselskapene, dvs. at systemoperatørene ikke var skilt ut fra andre aktiviteter som produksjon og salg, manglende kompetanse for nasjonale regulatorer, manglende samarbeid og koordinering mellom

systemoperatørene (TSOene) og høy grad av markedskonsentrasjon. EU-toppmøtet i mars 2007 anmodet Kommisjonen om å komme tilbake med en revisjon av regelverket på området.

Viktige konklusjoner vedrørende energimarkedspakken omfatter bestemmelser for hvordan systemoperatørfunksjonen (TSO-ene) skal skilles fra andre deler av virksomhetene i energiselskaper. Her er det lagt opp til en viss grad av valgfrihet i det endelige kompromiss fra Råd og EU-Parlament, videreutvikling av samarbeid mellom TSOer ("Transmissions System Operators"), utvikling av harmoniserte bestemmelser for nasjonale regulatorer og nytt byrå for energiregulatorer. Forholdet til tredjeland omhandles i ulike deler av energimarkedspakken.

Energimarkedspakken ble formelt vedtatt 13. juli og publisert i Official Journal 14. august 2009.

Betydning for Norge:

For Norge vil energimarkedspakken være viktig og det legges til grunn at bestemmelsene i energimarkedspakken er EØS-relevante. Norge er en del av det indre energimarkedet og en stor leverandør av energi til Europa.

Norsk posisjon:

Arbeidet med å utvikle fungerende energimarkeder i EU/EØS-området støttes fullt ut fra norsk side. Mange av endringene i energimarkedspakken er allerede innført i Norge bl.a. kravene til "unbundling" av TSO innenfor elektrisitetsmarkedet. Betoningen av regionalt samarbeid i direktivet er en realitet i det nordiske elektrisitetsmarked. Fra norsk side vil en vurdere de nye strukturer som etableres gjennom energimarkedspakken, som ACER og ENTSO.

Oppfølging overfor EU:

Norge har en fortløpende oppfølging overfor EU gjennom EØS-fora og gjennom en bilateral energidialog med Kommisjonen.

Klima- og energipakken – energiområdet

Europakommisjonen la den 23. januar 2008 frem en omfattende klima- og energipakke, herunder forslag til direktiv for fremme av fornybar energi (OED hovedansvarlig). Det franske formannskapet fremforhandlet en enighet om pakken i desember 2008. Klima- og energipakken ble formelt vedtatt 23.4.09 og er publisert i Official Journal 5. juni 2009.

Råds og Europaparlaments direktiv (2009/28/EC) av 23. April 2009 for å fremme bruken av fornybar energi

Direktivet er en oppfølging av det europeiske råds vedtak av mars 2007 om et bindende EU-mål på 20% fornybarandel i energiforbruket og 10% fornybarandel i transportsektoren i EU i 2020. Direktivet omfatter både elektrisitet, oppvarming/avkjøling og transport. Dette er en utvidelse av fornybardirektivet fra 2001, som kun omfattet elektrisitet. Direktivet endrer og oppdaterer bestemmelser og forpliktelser i fornybardirektivet fra 2001 og biodrivstoffdirektivet fra 2003. Direktiv har en dobbel hjemmel i artikkel 95 (indre marked) og i artikkel 175 (miljø). Direktivet er merket EØS-relevant.

Formålet med direktivet er å redusere utslipp av klimagasser, sikre forsyningssikkerhet, skape nye økonomiske muligheter og påskynde integrasjon av fornybar energi i det indre markedet.

Direktivet legger en ramme for fornybarsatsningen i EUs medlemsland, som inkluderer både målsettinger og krav til planer og virkemidler. Dette omfatter en byrdefordeling i EU, samt krav til blant annet rapporteringer av nasjonale handlingsplaner, administrative prosedyrer og tilknytning til nettet for energi fra fornybare kilder. Det legges også opp til etablering av bærekraftskriterier og rapporteringskrav for biodrivstoff og andre flytende biobrensler (bioliquids). Det er bygget inn regler for anvendelse av fleksibilitets- og samarbeidsmekanismer mellom land innen visse rammer. Både når det gjelder valg av virkemidler nasjonalt og anvendelse av samarbeidsmekanismer på tvers av land er det opp til hvert enkelt land å utforme detaljer. Eventuelle EØS-tilpasninger til direktivet vurderes nå i lys av det endelige vedtaket.

Direktiv for lagring av CO₂

Direktivet etablerer det juridiske rammeverket for en miljømessig sikker lagring av CO₂. Det stilles krav om etablering av en konsesjonsordning for leting etter, utbygging og overvåkning av lagringssteder for CO₂, tillatelse til lagring av CO₂, renhetsgrad for CO₂-strømmen, overvåking av lagret CO₂, rapportering til myndighetene m.v.. Direktiver hjemlet er i artikkel 175 (miljø) og merket EØS-relevant.

Direktiv regulerer ikke direkte fangst eller transport av CO₂, da dette forutsettes dekket av annet EU-regelverk. Direktivet forutsetter likevel at det skal sikres tredjepartsadgang til CO₂-rørledninger og lagringssteder for CO₂. Det samme gjelder spørsmål om CO₂-fangst og lagring og forholdet til kvotedirektivet/kvotehandling, statsstøtteregelverket m.v.

Meddelelsen om støtte til tidlige demonstrasjonsprosjekter for CCS

I meddelelsen gir Kommisjonen et tydelig signal til energiindustrien om at CCS er en del av framtidens europeiske rammeverk. Industrien må sammen med medlemslandene ta ansvar for at denne løsningen raskt kan tas i bruk. Kommisjonens rolle er å tilrettelegge gjennom forskning, koordinere innsatsen i de ulike landene og å bruke kvotesystemet til å stimulere. Det tas sikte på å etablere inntil 12 CCS-demonstrasjonsprosjekter innen 2015. Målet er at CCS skal være kommersielt attraktivt i 2020 eller snarlig deretter. Kommisjonen skal etablere en struktur (nettverk) for å koordinere og støtte tidlige CCS- demonstrasjonsprosjekter.

Betydning for Norge:

Det eksisterende fornybardirektivet (2001/77/EC) ble tatt inn i EØS-avtalen i 2005. Ingen av de planlagte CO₂-håndteringsprosjektene i Norge kan gjennomføres uten betydelig offentlig finansiering. Spørsmålet om statsstøtte til konkrete CCS-prosjekter vil fortsatt måtte vurderes direkte i forhold til statsstøttereglene – herunder unntaksbestemmelsene – i EØS-avtalen og EF-traktaten. I meddelelsen anerkjennes det at det vil være behov for statsstøtte for å finansiere CCS- prosjekter, og det uttrykkes vilje til å vurdere statsstøtte positivt.

Norsk holdning:

Det EU-vedtatte fornybardirektiv er basert på et dobbelt hjemmelsgrunnlag artikkel 95 (indre marked) og artikkel 175 (miljø). Det er lagt til grunn at direktivet er EØSrelevant. Det EU-vedtatte direktiv for geologisk lagring av CO₂ er basert på hjemmelsgrunnlag ved artikkel 175(miljø). Det er lagt til grunn at direktivet er EØS-relevant. EU og Norge har felles interesser i å få på plass tidlige CCSdemonstrasjonsprosjekter.

Oppfølging overfor EU:

Norge har en fortløpende oppfølging overfor EU gjennom EØS-fora og gjennom en bilateral energidialog med Kommisjonen.

Energieffektivisering. Handlingsplan og direktiver

Kommisjonen la frem en større energieffektiviseringspakke i november 2008. I denne pakken inngikk blant annet omarbeiding (recast) av byggenergidirektivet og en omarbeiding av energimerkedirektivet, som begge er en del av EØS-avtalen. Samtidig skjer det en stadig utvikling av ny lovgivning/forordninger under det såkalte Ecodesigndirektivet (for eksempel utfasing av ineffektive lyspærer - formelt vedtatt 24. september 2009).

Energieffektivisering har kommet høyt opp på energidagsorden til EUs medlemsland og utgjør en viktig del av EU-landenes energipolitiske oppfølging og det svenske formannskaps prioriteringer høsten 2009. Under det svenske formannskapet er det videre innledet en drøftelse av hva som bør inngå i den neste "Handlingsplanen for energieffektivisering", som utarbeides av Kommisjonen. EUs handlingsplan for energieffektivisering, som kommer i november 2009, vil danne rammen for nye politikk-initiativ og direktiver på energiområdet som har effekt for EØS-samarbeidet.

Betydning for Norge:

Justeringer i byggenergidirektivet og energimerkedirektivet vil ha betydning for Norge gjennom EØS-avtalen. Endringene må følges gjennom de vanlige EØS-kanaler og en vil se på de endelige justeringer som følger av råds- og parlamentsbehandlingen. Både Ecodesign-direktivet og omarbeiding av direktivet om energimerking innebærer at en lang rekke energiforbrukende produkter kan bli gjenstand for reguleringer.

Norsk holdning:

De vedtak om nye forordninger, som foreligger under Ecodesign-direktivet, vil måtte vurderes med henblikk på EØS-gjennomføring etter vanlige prosedyrer. Det er viktig at Norge ikke blir "dumping"-område for ineffektive produkter. Ecodesign-direktivet er basert på artikkel (indre marked). Norge har vært positive til EUs arbeid med energieffektivisering.

Oppfølging overfor EU: Norge har en fortløpende oppfølging overfor EU herunder bl.a. gjennom EØS-fora og gjennom aktuelle komiteer på disse områdene.

Forordning for gassforsyningssikkerhet

Europakommisjonen la frem forslag til en forordning om gassforsyningssikkerhet 16. juli 2009. Forslaget til forordning har artikkel 95 (indre marked) som hjemmelgrunnlag. Forordningen skal vedtas av Europaparlamentet og Rådet etter medbestemmelsesprosedyren i artikkel 251 i EF-Traktaten. Forordningen foreslås å erstatte gjeldende forsyningssikkerhetsdirektiv 2004/67/EC, som ble vedtatt med hjemmel i artikkel 100 (forsyningssikkerhet). Revisjonen av det eksisterende direktivet ble fremskyndet som en reaksjon på den russisk-ukrainske gasskrisen i januar 2009.

Forslaget til forordning kan sees i sammenheng med energimarkedspakken, da formålet er å bidra til økt gassforsyningssikkerhet i EU/EØS gjennom et velfungerende konkurransedyktig gassmarked. Økt koordinering på tvers av medlemsland og innføring av ulike preventive mekanismer skal gi bedre muligheter til å takle en eventuell krisesituasjon. Det påpekes at forvaltningen av gassressurser ikke påvirkes.

Betydning for Norge:

Det legges til grunn at forordningen er EØS-relevant hvis den vedtas med hjemmel i artikkel 95.

Norsk posisjon:

Norge støtter arbeidet med å øke gassforsyningssikkerheten i Europa, da det vil bidra til å gi gass et godt renommé som energikilde. Forordningen vil kunne gi økt oppmerksomhet om Norges betydning for europeisk forsyningssikkerhet. Fra norsk side følger en opp hensynet til forvaltningen av norske gassressurser. Forordningen forventes å ha begrenset betydning for norsk bruk av gass pga. størrelsen og sammensetningen av norsk forbruk, samt at Norge er selvforsynt med gass.

Oppfølging overfor EU:

Norge følger opp overfor EU ved kontakt med Kommisjonen og viktige EU-land med betydelig gassproduksjon.

AGREEMENT ON FUNDING FOR CLEAN ENERGY PROJECTS

By Jennifer Rankin

04.02.2010, European Voice

Only Poland voted against a proposal from the European Commission on the rules for funding pilot projects.

The European Union's national governments have agreed rules on sharing out billions of euros for clean energy projects.

When the matter was put to a vote on Tuesday (2 February) after months of negotiation, only Poland voted against a proposal from the European Commission on the rules for funding pilot projects for carbon capture and storage (CCS) and "innovative renewable" energy projects.

“This is the biggest CCS project in the world...and it has now been given practical shape”

ETS allowances

At stake was how national governments would divide up 300 million allowances from Europe's emissions trading scheme (ETS) that were earmarked for these technologies by national leaders in December 2008. The value of the fund depends on carbon prices, but analysts estimate that its current value is €4 billion and is likely to rise in future.

National governments and the European Commission have spent more than a year wrangling over who would have the final say over the fund. Government diplomats agreed that the Commission would take the final decision over which projects were eligible for the fund and that the European Investment Bank (EIB) would distribute the allowances.

They also decided that each member state will get at least one demonstration project and no more than three. In principle, the ETS fund will cover half the cost of a project, with the rest to come from national governments or private companies.

Chris Davies, a UK Liberal MEP, welcomed the result: "This is the biggest CCS project in the world announced so far and it has now been given practical shape." But he added that "it shouldn't have taken 13 months" to draw up the rules. The EU had a "fighting chance" of meeting its own deadline of having 10-12 power plants equipped with CCS technology by 2015, he said.

'Landmark decision'

Frederic Hauge, vice-chair of the Zero Emissions Platform (ZEP), a group of companies and researchers that promote CCS, welcomed the vote as a "landmark decision" for CCS.

The Commission expects that the rules will be officially written into the EU's rule book in May, a delay that gives the European Parliament and the Council of Ministers three months to raise any objections. But people following the negotiations do not expect any upsets.

© 2010 European Voice. All rights reserved.

EU WEIGHS PROPOSALS TO BREAK GMO DEADLOCK

Published: 05 February 2010, Euractiv.com

Plans to let national governments decide whether to allow genetically modified (GM) crop cultivation on their land could unblock a paralysis in EU GMO approvals, but risk igniting internal market disputes.

BACKGROUND

At present, EU member states are able to restrict GM crop cultivation only under strict conditions as authorisation licences are valid across the 27-country bloc, in accordance with the principles of the single EU internal market.

José Manuel Barroso, president of the European Commission, has voiced support for any plan that would maintain an EU-wide authority over GMO safety assessment and approval, while allowing countries the freedom to decide whether to cultivate GM crops.

Proposals from the Dutch and Austrian governments, under consideration by the executive European Commission, have won the backing of several countries and interested parties, and will be at the top of the new Commission's agenda.

If the plan succeeds, the proposal could see speedier authorisation of GM crop varieties, giving more choice to farmers who are increasingly dependent on them for cost benefits, especially in the animal feed sector.

But some see the plans as fraught with risks and incompatible with the bloc's internal market laws, which guarantee the free movement of goods. They could also engender competitive war between farmers in different countries and contravene international trade laws.

"It would be potentially setting a bad precedent for the politics of the internal market," said Garlich von Essen of the European Seed Association, an organisation of seed industry groups in the EU.

"Suddenly you would have products which are considered safe for use in all of the European Union, and at the same time, banned in some parts [...] without any protocol other than political considerations," he said.

Though practical details of the proposals are still to be worked out, any plan may entail changes to the EU's legislative framework, a protracted process which would require that a decision be made jointly with the European Parliament.

Risks and benefits

Authorising GMOs for consumption, processing or cultivation in Europe is a politically charged subject with many openly hostile to what they call 'Frankenstein foods'. Nations have consistently clashed over GMO policy without reaching consensus.

The Netherlands, which has a more liberal attitude towards GMOs, hopes to ease the political pressure in the approval procedure and give governments more policy options.

"It is not a question of whether we should be against or pro GMOs, because GMOs [around] the world won't go away, but it is the way that we deal with them," said a spokesman for the Dutch agriculture ministry.

"You can't stop them so you have to accept that there are GMOs and there are large regions in the world that cultivate GMOs," he said, outlining the Dutch ministry's position.

"You can't go on as the European Union thinking you're on an island."

Britain, which believes the EU approval process is too slow, has welcomed the Dutch initiative and sees some risks and benefits in it. Austria, a long-standing opponent to GMOs, endorsed the plan so as to be able to opt out and stay GMO-free.

But Andrew Jarvis, research fellow at the Chatham House think-tank in London, says an expected "quick fix" to the deadlock in EU decision-making on GMOs could be elusive.

Any proposal must have a firm legal basis and be achievable within a reasonable time. It must also address contentious issues while avoiding new barriers, Jarvis said.

"Without those guarantees in place there is concern that the EU could embark on a protracted process of legislative review [...] but end up with a system less workable and no faster or more certain than that which it started with," he said.

Untenable situation

Since 1998, only two crops have been cleared for cultivation in the EU. Just one of those, Monsanto's Mon 810, is actually being cultivated, on roughly 108,000 hectares of land. That compares with about 30 GM crops grown in over 102 million hectares worldwide, industry figures show.

"The present policy of the Council [EU ministers] and Commission of allowing certain GMOs to be imported from outside the EU for food and feed use, but not for growing, is untenable," said Eric Tollens, professor of agriculture and food economics at the Catholic University of Leuven in Belgium.

"It is a matter of time before this incoherence blows up. You cannot continue import and use indefinitely and not growing what you can perfectly well grow," he said.

Over the last nine years, the EU has on average imported an equivalent of 32 million tonnes of soybeans annually, most of it from GM plants.

"We import 70-80% of our total protein supply. We are unhappy with the situation because EU farmers cannot continue to ignore market realities," said Pekka Pesonen, secretary-general of the EU farmers union Copa-Cogeca, welcoming the proposals.

(EurActiv with Reuters.)

Gazprom's Nord Stream and South Stream gas pipelines are go, but are they needed?

Financial Times, February 9, 2010 5:50pm

by Ed Crooks

[Gazprom](#), Russia's gas export monopoly, expects both of its controversial new pipelines, [Nord Stream](#) and [South Stream](#), to start construction this year.

After all [Gazprom's troubles during the downturn](#), and [delays to high-profile gas production projects](#), to be pushing ahead with these plans might seem an expensive waste of time.

Weak European demand and rising production of US shale gas and middle eastern LNG, creating a [global "gas glut"](#), have driven down prices and raised questions about whether either pipeline is really needed.

Those questions are, however, based on a false premise.

The real issue is whether the pipelines still make strategic sense for Gazprom. The answer is that they clearly do.

The central point about Nord Stream and South Stream is that they do not depend on any additional volumes flowing from Russia to the EU. As [Gazprom says itself \(about South Stream\)](#), its purpose is

to diversify the Russian natural gas supply routes... [in order to] significantly raise the energy supply security of the entire European continent.

In other words, it is to by-pass Ukraine, which is now the transit country for about 80 per cent of Russia's gas exports to the EU. Once South Stream is in place, Gazprom will no longer be reliant on its [fractious relationship with Ukraine](#) to serve its customers in the EU.

The impact of [the most recent flare-up, in January 2009](#), was severe, and even when the gas is flowing Gazprom has to pay Ukraine's transit fees.

South Stream will not end altogether Gazprom's need to use Ukraine - at 63bn cubic metres a year, its capacity is roughly half of what flowed through the country to the

EU in 2009 - but it will give the Russians options and increase their bargaining power enormously.

What is more, Gazprom's expectation of rising European demand looks soundly based. The IEA suggests it is possible that EU gas demand will be lower in 2030 than in 2007, if Europe follows policies to curb the threat of global warming. But that will mean the EU exceeding all its targets for developing renewable energy and energy efficiency, and a decline in Europe's demand for gas for power generation: a projection that will require a sharp change of direction from present trends.

The longer gas looks likely to remain cheap, the more likely European power generators are to invest in gas-fired rather than coal-fired plant. Continued policies to cut carbon dioxide emissions will make gas increasingly attractive: switching out coal for gas is by far the cheapest way to cut emissions from power generation.

Meanwhile, EU gas production seems to be in inexorable decline. It is technically possible that the success of US shale gas could be repeated in Europe - some of the same geological conditions are present - but political and regulatory problems suggest that any renaissance in gas production is likely to be still-born.

That means the EU will need more imported gas, which will put Russian exports in a straight fight with LNG. There may be a lot more LNG on the market for longer than was expected a couple of years ago, because the US will not need to import it, but Russian pipeline gas is still likely often to have the competitive edge. Even if it costs a little more than LNG sold into spot markets in the UK, for example, there will be a premium worth paying for long-term supply security.

The timescales also back Gazprom's judgment. Nord Stream is expected to deliver its first gas in 2011, South Stream in 2015. That means that in their early years they may suffer from a period of excess demand - Nord Stream especially - but they will be built to last for five decades or more. Making a call on that investment based on market conditions in the first half of the 2010s would be rash, to say the least.

Gazprom itself argues that the EU will need all the new import infrastructure it can get: Nord Stream, South Stream, the competing [Nabucco pipeline project](#), new LNG terminals, and more. From the European consumer's point of view, it will be best to act as if that is the case. It will always be better to have too much capacity than too little.

Financial Times, February 9, 2010 5:50pm in

3. Lisboaatraktaten

10 things about the Lisbon treaty you should know

European Parliament - 15-10-2009

http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/008-62269-292-10-43-901-20091009STO62247-2009-19-10-2009/default_en.htm

"Lisbon treaty" - you may have heard quite a bit about it recently. Still baffled? Well, here we present some of the main changes that it will bring to the European Union should it be adopted. At the time of writing the treaty has been ratified by 26 of the 27 EU members. Despite the Czech Parliament passing the treaty, President Václav Klaus is still refusing to sign it pending certain guarantees.

Citizens' initiative: If 1 million Europeans present a petition to the European Commission then it would have to look at ways of introducing the proposals. Alternatively it could force the Union's executive to look at ways of repealing legislation.

Lawmaking: The European Parliament would become an equal in terms of lawmaking with the Council of Ministers, where member state national governments are represented.

Policy: Members of the European Parliament would be on an equal legislative footing with the Council regarding EU agriculture and fisheries policy, trade policy, legal immigration and EU structural funds, to name just a few.

National Parliaments gain an increased role in EU decision making with the treaty giving them eight weeks in which to argue their case if they feel a draft law oversteps European Union authority.

An EU President: European leaders will have to elect a new EU President to chair their 4 summits a year and set out the agenda ahead. This would replace the six monthly rotations and the holder is likely to be the public face of the Union.

High Representative for Foreign Affairs and Security Policy: The second new job created under Lisbon. The powerful EU "foreign minister" will chair meetings of Foreign Affairs Ministers, oversee the multi-billion EU aid budget and run the proposed European External Action Service - a European diplomatic corps.

Double majority in Council votes: The treaty changes the voting arrangements in the Council of Ministers. New arrangements mean that instead of voting by unanimity measures can now be carried if they have 55% of the votes in the Council from countries representing 65% of the EU's population.

Commission President elected by MEPs: Any new President of the European Commission would be elected by the European Parliament.

Charter of Fundamental Rights: The Charter becomes legally binding meaning all laws must adhere to it. The UK and Poland have certain opt outs on this point.

Withdrawal: For the first time countries have the right to withdraw from the European Union

Lisboatraktaten og konsekvensene for energi- og miljøpolitikken

Teksten nedenfor er tatt ut fra et notat ”Lissabontraktatens ændringer af politikområder under Folketingets fagudvalg”, skrevet av Folketingets EU-konsulent.

(http://www.euo.dk/upload/application/pdf/81c4cb5d/EUnote09_17.pdf)

Energipolitikken

Med Lissabontraktaten får energipolitikken sit helt **eget retsgrundlag** 2.

EU har hidtil kunne vedtage lovgivning på energiområdet med hjemmel i en række bestemmelser i EF-traktaten 3.

Udover at indføre en hjemmel præciserer Lissabontraktaten også **målsætningerne** for EU's energipolitik, som er:

- a) at sikre **energimarkedets funktion**
- b) at sikre **energiforsyningsikkerheden** i Unionen
- c) at fremme **energieffektivitet** og energibesparelser samt udvikling af nye og vedvarende energikilder
- d) at fremme **sammenkobling af energinet**.

Disse målsætninger skal gennemføres ”i en ånd af solidaritet mellem medlemsstaterne”.

EU kan træffe de nødvendige foranstaltninger for at nå disse målsætninger. I den forbindelse præciseres det dog, at EU-foranstaltningerne **ikke berører medlemsstaternes ret** til selv at fastsætte betingelserne for udnyttelse af deres energiressourcer, deres valg mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af deres energiforsyning. Det bemærkes, at foranstaltninger vedr. atomenergi fortsat hører under Euratom-traktaten. Desuden gælder EU's kompetence på området med forbehold for traktaternes øvrige bestemmelser, hvorved forstås, at den nye kompetence ikke griber ind i de beføjelser, der er på andre politikområder (f.eks. på miljøområdet).

Lissabontraktaten indfører også en præcisering i **afsnittet om den økonomiske politik**, idet det tilføjes, at beføjelsen til at træffe foranstaltninger til afhjælpning af forsyningsvanskeligheder særligt gælder i forhold til energiområdet 4. Præciseringen skaber ikke en hjemmel til at træffe nye foranstaltninger, som ikke kunne træffes før, men kan dog tillægges en vis politisk signalværdi om prioriteringen af energiområdet.

Den nye hjemmelbestemmelse **ændrer også lovgivningsprocedurerne** på energiområdet, det alle foranstaltninger inden for energiområdet fremover skal træffes efter **den almindelige lovgivningsprocedure**, dvs. af Europa-Parlamentet og Rådet, og med kvalificeret flertal i Rådet. Den almindelige lovgivningsprocedure svarer i hovedsagen til den fælles beslutningsprocedure, som hidtil har været gældende.

På de områder, hvor EU-lovgivning tidligere blev vedtaget efter den særlige hjemmelsbestemmelse om lovgivning uden specifikt hjemmelsgrundlag 5, vil man således gå fra enstemmighed til kvalificeret flertal i Rådet, og Europa-Parlamentet vil fremover blive inddraget som medlovgiver.

På andre områder, hvor retsakter tidligere blev truffet efter den fælles beslutningsprocedure, medfører overgangen til den almindelige lovgivningsprocedure ingen væsentlige ændringer. 6 Det kan i øvrigt nævnes, at Lissabontraktaten også ændrer **formålsbestemmelsen om miljøpolitikken**, idet det tilføjes, at EU's målsætninger om at fremme internationalt samarbejde om miljøproblemer **navnlig omfatter bekæmpelse af klimaforandringer** 7. Der er alene tale om en tydeliggørelse af en problemstilling inden for et eksisterende EUpolitikområde, idet klimapolitikken hidtil har været en integreret del af EU's miljøpolitik.

Endelig præciseres det i de indledende bestemmelser til traktaten om Unionens funktionsmåde, at energi er et område med **delt kompetence** mellem Unionen og EU-landene 8. Det er det også efter de tidligere traktater, men det angives først nu i traktatgrundlaget.

2 Jf. artikel 194 i TEUF.

3 EF-traktatens artikel 308 (foranstaltninger uden specifikt retsgrundlag i traktaten), artikel 95 (harmonisering i det indre marked), artikel 155 og 156 (transeuropæiske netværk) og artikel 175 (miljøpolitik).

4 Jf. artikel 122 i TEUF.

5 EF-traktatens artikel 308.

6 EF-traktatens artikel 95 (indre marked) eller artikel 175 (miljø).

7 Jf. artikel 174 i TEUF.

8 Jf. artikel 4, litra i), i TEUF.

Miljøpolitikken

Med Lissabontraktaten ændres **formålsbestemmelsen om miljøpolitikken**, idet det tilføjes, at EU's målsætninger om at fremme internationalt samarbejde om miljøproblemer **navnlig omfatter bekæmpelse af klimaforandringer** 58. Der er alene tale om en tydeliggørelse af en problemstilling inden for et eksisterende EU-politikområde, idet klimapolitikken hidtil har været en integreret del af EU's miljøpolitik.

I øvrigt præciseres det i de indledende bestemmelser til traktaten om Unionens funktionsmåde, at **miljøpolitikken er et område med delt kompetence** mellem Unionen og EU-landene 59. Dette var også tilfældet tidligere, men præciseres nu specifikt i traktaten.

58 Jf. artikel 174 i TEUF.

59 Jf. artikel 4, litra e), i TEUF.